

Post- och telestyrelsens remissvar avseende betänkandet Styrkraft i funktionshinderspolitiken, SOU 2019:23

Post- och telestyrelsen (PTS) har i enlighet med 1 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ett samlat ansvar inom postområdet och området för elektronisk kommunikation. Vidare ska PTS enligt 11 § samma förordning särskilt verka för att målen för funktionshinderspolitiken uppnås inom dess ansvarsområde och ska vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda parter.

PTS lämnar med utgångspunkt från myndighetens ansvarsområde följande synpunkter på rubricerat betänkande.

PTS ställer sig positiv till förslagen i utredningen och utvecklar svaret i nedanstående kommentarer.

Universell utformning (5 och 6.1)

PTS anser att utredningens tillägg om universell utformning i förordningen (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken är mycket bra. PTS tror att det ökar förutsättningarna för att arbeta systematiskt och långsiktigt med frågan.

PTS vill särskilt betona vikten av att utgå från användarnas behov och att kontinuerligt använda sig av användarcentrerade metoder vid utveckling av produkter och tjänster. Det gäller oavsett om det handlar om tjänster och produkter som ska användas internt eller externt. PTS vill också uppmärksamma betydelsen av och utmaningen i att adressera alla relevanta aktörer i en värdekedja så att de förstår, har kompetens och arbetar utifrån principen om universell utformning.

Post- och telestyrelsen

Även om det i samhället idag finns en större medvetenhet om tillgänglighet och delaktighet än tidigare, är det fortfarande en utmaning att visa på fördelarna med universell utformning och att ge konkreta exempel på hur man kan arbeta med frågan. PTS har noterat att många aktörer vill arbeta med tillgänglighet, universell utformning och användarbehov. Samtidigt finns det stor efterfrågan på kunskap, goda exempel och ”best practice” inom området. I brist på etablerade praktiska exempel efterfrågas ibland till och med ”first practice” på hur man i praktiken ska, eller kan, arbeta med universell utformning och användarbehov i olika situationer.

PTS arbetar praktiskt med att öka fokus på universell utformning i utvecklingsprojekt och användarmedverkan i myndighetens arbete för digital delaktighet. PTS delar även med sig av myndighetens erfarenheter och ger vägledande råd i form av metodstöd på området. PTS ser, liksom utredningen, att arbetet med universell utformning kommer att vara en fortsatt viktig del för att uppnå det funktionshinderspolitiska målet, men också för att uppnå digital delaktighet. Detta arbete omfattar även utveckling av området digital kompetens.

Governance (6.1)

PTS instämmer med utredningen om att styr- och uppföljningssystemet för funktionshinderspolitiken måste präglas av och bygga på samverkan i nätverk med tydlig ansvarsfördelning (governance). Detta ser PTS gälla även för digitaliseringsfrågan. Att myndigheter, funktionshindersrörelsen/användarna och privata aktörer (ofta utbudssidan) samverkar och har en ömsesidig förståelse för och insikt i varandras verksamheter, ansvar och roller, är enligt PTS erfarenhet en framgångsfaktor för att uppnå digital tillgänglighet med användarnas behov i centrum.

Digitalisering (7.3.1)

PTS håller helt med utredningens förslag om att frågan om digitalisering är en tvärsektoriell fråga och att digitalisering inte ska vara ett eget prioriterat samhällsområde inom funktionshinderspolitiken.

PTS har stor erfarenhet av arbete med digitaliseringsfrågor inom funktionshinderspolitiken. PTS har även erfarenhet av frågor som rör digitalisering och digital delaktighet i ett bredare perspektiv, exempelvis genom olika utredningar och utvecklings- och utbildningsprojekt. I många fall ser PTS att frågorna överlappar varandra. Som PTS nämnt ovan anser myndigheten att övergången till det digitala samhället också skulle gynnas av en styrning som präglas av governance. PTS anser att en sammanhållen och långsiktig styrning

inom digitaliseringsfrågan – en förstärkt digitaliseringspolitik - som är synkroniserad med funktionshinderspolitiken, skulle öka förutsättningarna för att uppnå både det funktionshinderspolitiska målet och digital delaktighet i samhället. Denna styrning skulle exempelvis kunna utarbetas och tydliggöras genom att en ”styrkraft i digitaliseringspolitiken” också tas fram, med långsiktiga mål, styr- och uppföljningssystem, prioriteringar och en tydlig ansvars- och rollfördelning för att bland annat uppnå digital delaktighet i samhället.

Tydligt och sammanhållet system för uppföljning och analys (7.5)

PTS vill särskilt kommentera att myndigheten anser att förslaget om att levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning ska inrättas som ett nytt statistikområde för officiell statistik, och att Statistiska centralbyrån (SCB) ska ha ansvar för att följa upp området, är bra och viktigt. Statistik är grunden för många beslut i samhället. Om det nationella funktionshinderspolitiska målet ska uppnås är det viktigt att den officiella statistiken omfattar även detta område.

Vidare anser PTS att utredningens förslag om att regeringen ska ge SCB i uppdrag att utveckla statistik och metoder i samarbete med andra är mycket viktigt och bra. För att statistiken inom olika samhällsområden ska vara representativ och utgöra ett bra beslutsunderlag, är det avgörande att alla, även personer med olika funktionsnedsättningar och andra grupper med särskilda behov, har möjlighet att svara på undersökningarna. Det är också viktigt att det både finns relevant statistik över tid och att det finns aktörer som har ansvar för att det statistiska materialet analyseras djupare.

Genom undersökningen Svenskarna med funktionsnedsättning och internet, har PTS fått stor kunskap om och insikt i vikten av att arbeta med metoder som gör att urvalet i undersökningar blir mer representativt¹. PTS ser bland annat att behovet av statistikinhämtning, metodutveckling och analys är stort även inom digitaliseringsområdet. I vissa fall saknas det statistik och/eller analys av materialet, men ibland kan det också handla om att det är svårt att hitta det material som redan finns. Vad gäller frågorna om statistikinhämtning och metodutveckling inom funktionshinderspolitiken ser PTS att frågorna i många fall även här överlappar digitaliseringsområdet.

¹ <https://pts.se/sv/bransch/internet/anvandbarhet-och-tillganglighet/kompletterande-undersokningar/undersokningen-svenskarna-med-funktionsnedsattning-och-internet/> samt Styrkraft i funktionshinderspolitiken, SOU 2019:23, sid. 232.

Yttrandet har beslutats av ställföreträdande generaldirektören Catarina Wretman. I ärendets slutliga handläggning har även divisionschefen Tove Friberg, avdelningschefen Olof Bjurö, avdelningschefen Kerstin Karlsson, enhetschefen Andreas Richter, enhetschefen Peter von Wowern, verksjuristen Emma Edsjö och handläggaren Susanne Severin Tedborn (föredragande) deltagit.

